

HER ÇOCUĞUN BİR İNSANI OLMALI

Bir insanı olması tuhaf bir durum değildi. O günlerde her çocuk ya bir insana sahipti ya da bir insana sahip olmak için can atıyordu.

Konuşan bir insanı olması da tuhaf değildi. Madencilikteki hızlı büyüme ve yaklaşan savaş dolayısıyla giderek daha fazla sayıda konuşan insan üretiliyordu ve çoğu çocuğun, en azından varlıklı ailelere sahip olanların, konuşan bir insanı vardı.

Bu çocuk açısından tuhaf olan, yoksul bir ailenin oğlu olmasına rağmen, konuşan bir insana sahip olmasıydı.

Bir gün okuldan sonra böğürtlen çalıları arasında oynarken görmüştü bu insanı.

“Bir insan!” diye bağırdı.

“Merhaba,” dedi insan.

“Konuşan bir insan!” diye haykırdı oğlan sevinçle.

Vahşi ya da tehlikeli birine benzemiyordu bu insan; bu yüzden oğlan, çantasından çıkardığı bir parça iple basit bir tasma yapıp insanı eve götürdü.

Annesinin eve dönme zamanı gelene dek odasında bu insanla oynadı. “Sakın tek kelime bile edeyim deme, yoksa beni cezalandırırlar,” dedi ona.

Anlama yetisine sahip görünen insan, “Tamam,” diye cevap verdi. Sonra oğlan, insanı yatağının altına sakladı.

Önce annesi, sonra da babası eve geldi. Yatağın altındaki insan, tek kelime etmedi ve akşam her zamanki gibi geceye dönüşerek son buldu.

Sabah olduğunda, okula gitmek için evden çıkmadan önce yatağının altını kontrol etti oğlan.

“Açım,” dedi insan.

“Aç mı?”

“Daha önce kaldığım yerde beni besliyorlardı.”

“Sen ne yersin ki?”

“Bilmem. Sen ne yiyorsun?”

Oğlan mutfağa gitti ve annesinin ona bıraktığı azıcık kahvaltayı da getirip insana verdi. İnsan kahvaltayı silip süpürürken, oğlan da guruldayan aç karnıyla onu izliyordu.

İnsan, kırıntıları bile yalayıp pırıl pırıl yaptığı tabaktan başını kaldırıp oğlana baktı. “Şimdi de susadım.”

Oğlan bir bardak su getirip insanın içişini izledi. Sonra da insanı yeniden yatağının altına koyup okula gitti.

Okuldan sonra eve koşup yatağının altına baktı. İnsan istikrarlı bir vızıltıyla horluyordu. Oğlan, güçlkle de olsa gözleri açılana dek sarstı insanı.

“Haydi gel, oynayalım.”

“Ben yine acıktım.”

“Şey... Peki.”

Oğlan evde yiyecek bir şeyler ararken, insan da onun peşinden gitti. Oğlan arada sırada arkasına baktığında insanı, elinde ya annesinin üzerine titredığı bir cam kâse ile ya bulaşık kurulama havlusu ile ya içinde yemeklik yağ olan parlak tenekesi gibi bir eş-

ayla veyahut da şarkı söyleyen küçük arpı incelerken buluyor, her seferinde onu yerine koymasını emrediyordu. İnsan da itaatkârca kendisine söyleneni yapıyordu çünkü o uysal bir insandı.

Mutfak dolaplarından birini açan oğlan, annesinin kurusun diye astığı et parçalarını gördü. İnsan da bu et parçalarını oğlanın elinden alıp çabucak mideye indirdi. Ama sonrasında oyunbaz ve konuşkan birine dönüştü. Oğlan genel olarak iyi vakit geçiriyor, ama bir yandan da anne babasının et parçalarının yerinde yellere estiğini fark ettiklerinde olacaklar konusunda endişeleniyordu.

Anne babasının eve dönmesine kısa bir süre kala oğlan, insanı yatağının altına saklayıp, kendini olabileceklerin en kötüsüne hazırladı.

Annesi çok kızacak, onu azarlayacak ve ciddi cezalar vermekle tehdit edecekti. Ama o geri adım atmayacaktı. Gözyaşı dökecek, “Ama anne, her çocuğun bir insanı olmalı. Diğer çocukların hepsinin var. Benim neden olmasın? Bu hiç de adil değil,” diyecekti.

Belki de işe yarardı bu. Belki.

O gece eve vardıklarında anne ve babası çok keyifliydi çünkü festival alanına uğramışlar, eve torba torba yiyeceklerle dönmüşlerdi. Festivalde çeşit çeşit yiyecek olurdu ve herkes ücretsiz olarak bunlardan yiyebiliyordu. Gereğinden fazla yemek ve yiyeceği eve götürmek yasaktı; ama oğlanın ailesinin yoksul olduğu biliniyordu, bu yüzden yetkililer, genelde bu durumu görmezden geliyorlardı.

Akşam, yerini geceye bıraktı. Oğlanın annesi ortadan kaybolan kuru et parçalarından bahsetmeyince oğlan, bu işten yakayı sıyrıldığını düşünerek gitti yatmaya.

Yatağının altındaki insan konuşuyordu. Şapşalca şeyler söylüyor, şapşalca şarkılar mırıldanıyordu: “Aya uçur beni. Yıldızlara uçur. La la la! Zafer!” Şarkı sözleri manasızdı ama oğlan yine de insanı büyülenmişçesine dinleyerek daldı uykuya.

Ertesi gün insanıyla oynayabilmek için koşarak eve döndüğünde annesini, neredeyse hiçbir zaman bu saatte eve dönmeyen annesini mutfakta iş yaparken buldu. Oğlan daha ağzını bile açmadan, annesi kızgın bir tavırla konuştu: “Çabuk şu insanını göster bana.”

Oğlanın ödü patlamıştı. Annesi çok da kızgın görünmüyordu ama oğlunu azarlamaya devam etti: Onu neyle besliyorsun? Bizim yiyeceklerimizle mi ha? O etleri saklıyordum ben. Onlara uygun bir yiyecek değil o, şimdi hastalanıp ortalığı batıracak. Baban öğrenince ne diyecek sence? Sinirlenince nasıl olduğunu biliyorsun. Bu insanı çalmadın umarım?”

Oğlan, annesini odasına götürüp insana, yatağın altından çıkmasını söyledi.

İnsan çekingen bir tavırla başını uzattı yatağın altından. Sonra da tüm vücudunu çıkarıp ayağa kalktı. Uzundu; neredeyse oğlanla aynı boydaydı. Uzun bir insandı, ama zayıftı. Derisinin altından kaburga kemikleri görünüyordu. Belli ki oğlan onu bulmadan önce de iyi beslenmiyordu ve aç kaldıklarında hızla kilo kaybettiklerini herkes bilirdi.

Saçları karmakarışıktı ve toz, diken ve kuş pisliği ile doluydu. Kendisi de dışkı gibi kokuyordu. İyi yetişmiş bir insana benzediğinden, oğlanın annesi onun altına yapmadığına kanaat getirdi; ama yatağın altında bir yerlerde insan pisliği olduğunu biliyordu ve oda hayvanat bahçesi gibi kokmaya başlamadan o pisliği oradan kaldırmasının şart olduğunu farkındaydı.

Oğlanın annesi insanı arka bahçeye götürüp sabunlu su ve süngerle bir güzel yıkadıktan sonra, büyükannelerinin hediyesi olan yumuşacık havluyla onu kuruladı. İnsanın ten rengi kahverengiye yakındı, dirsek ve diz bölgeleri ise diğer yerlerine göre daha koyu renkteydi.

Oğlanın annesi, kendi taraklarından biriyle insanın dağınık ve havaya kalkmış saçlarını tarayıp yatıştırdıktan sonra uçlarını renkli

küçük bez parçalarıyla bağladı. Ardından da göğüs ve bel bölgesindeki tüyleri pirinçten bir kırpma makası ile kısaltıp, odasından getirdiği kırmızı renkli temiz bir keseyi insanın bel bölgesine bağladı.

Tüm bu işlemler bittiğinde, renkli saç bağları ve şık bel kesesiyle çok sevimli bir hâl almıştı insan. Artık varlıklı bir ailenin insanına benziyordu ve bu durum, oğlanın annesini huzursuzlandırmıştı.

Pazara giden anne, içi sebze ve tahıl dolu bir torbayla döndü. “İşte bunları yiyor onlar,” dedi oğluna.

“Evet, ama ona verdiğim etin hepsini yedi anne. Hem de iştahla.”

Anne başını iki yana salladı. “Onlar *yamyam* değiller oğlum. Kendi türlerinin etini yedikleri takdirde hastalanırlar.”

Getirdiği yiyeceklerin bir kısmını bir kâseye koyup insanın önüne bıraktı. Ana oğul, insanın yemek yiyişini izlediler. İyi eğitim aldığı belliydi çünkü yemeğini hiç dökmeden yiyordu. O, karnını doyururken oğlan da onun başını okşadı. Bu sırada gözünde anıları canlanan annesi, “Küçükken benim de bir insanım vardı,” dedi oğluna.

“İnsanımı çok seviyorum,” diyen oğlan, lokmasını çiğnemekle meşgul olan insanın kulağına keyifle hafif çimdikler attı.

“Gerçekten de cins bir insana benziyor,” dedi annesi. “Ben de insanımı çok severdim... Küçük bir kızdım o zaman. Ama babam, yani büyükbaban, ondan hiç hoşlanmazdı.” Sakin, hüzünlü bir ses tonuyla konuşuyordu şimdi. “Hemen hemen senin yaşlarındaydım. Bir gün, okul bahçesi civarında amaçsızca dolanan üç küçük adam gördük. Sahipleri ortalıkta yoktu. Kardeş olduklarını tahmin etmiştik ama hiçbiri birbirine benzemiyordu. İki beyaz tenli ve tıknaz, diğeri ise koyu tenliydi. Koyu tenli olanı tıpkı bu insan gibi uzundu ama bu kadar yakışıklı değildi. Öğretmenimiz isimlerimizi kâğıda yazıp şapkasına koymaya karar verdi. İlk çektiği isim benimkiydi. Ben de kahverengi olanı seçtim. Koyu kahverengi teni,

kömür karası gözleri vardı. Yanaklarından birinde açık renk bir leke olduğu için ona Parlak Yanak adını verdim ve öğretmenimin verdiği tasmayla onu eve götürdüm. Annem ona bir kez bakıp başını iki yana salladı. ‘Baban bu işten hiç hoşlanmayacak,’ diye uyardı. Ama ben yalvarınca dayanamadı ve onu yıkayıp besledikten sonra saçları için küçük bez parçaları ve altı için kese ördü. İşte ördüğü o kırmızı kese buydu.” İnsanın giydiği şirin kırmızı keseyi işaret etti. “Sonra ona bir yer yatağı yaptık. Babam eve geldiğinde insanı görür görmez bağırmaya başladı ve sabaha kadar da susmadı. ‘Hayır! Olmaz! İnsanlardan nefret ederim! Pasaklıdırlar, leş gibi kokarlar ve hastalık taşırlar!’ diye bağırıyordu. Bense durmadan ağlıyordum. O gece insanımı sokağa atmamasının tek sebebi dışarıdaki fırtınaydı; insanlara zulüm etmeyi yasaklayan bir yasa vardı çünkü. Sabah olduğunda büyükannen kalkıp insanı hazırladı ve onu okula götürmeme yardım etti. Öğretmen bir kez daha isimleri şapkasına koydu -bu sefer aralarında benim ismim yoktu- ve başka bir kızın insanımı kazanıp onu eve götürmesini izlemek zorunda kaldım. Gözyaşlarım günlerce dinmek bilmedi.”

“Babamın insanımı sokağa atmasına izin vermeyeceğim!” diye bağırıyor oğlan.

“O zaman ben babanla konuşana dek insanını yatağın altında saklamak zorundayız. Onu ikna etmeye çalışacağım.”

“Babamın onu başkasına vermesine izin vermeyeceğim! Kimse onu benden alamaz! O sonsuza dek benimle kalacak!” dedi oğlan, masum birinin kararlılığıyla. “Adını da Kahverengi koyacağım!”

Oğlan bunları söylerken bir yandan da insanının boynuna sarılıyordu. İnsan başını kaldırıp oğlana anlayışlı gözlerle baktı. Bunu gören annesinin yüzünde dehşet dolu bir ifade belirdi. Oğluna dönüp, “Konuşabiliyor mu?” diye sordu. “Bu konuşan bir insan mı?”

Normalde çok dürüst bir çocuk olan oğlan, annesinin bakışlarını görünce küçük bir yalan söylemeye karar verdi: “Hayır. Konuşmıyor.”

Bunun üzerine annesi rahatlamış göründü ve o tatlı gülüşü yeniden belirdi yüzünde. Uzanıp insanın başını okşadı. Gülümsüyor, ama bir yandan da mırıldanıyor, daha çok kendine uyarıda bulunuyordu: “Yalnızca varlıklı ailelerin konuşan insanları olur. Başımızı derde sokmanın âlemi yok.”

İki gün daha her şey yolunda gitti. Oğlan yatağının altında sakladığı insanıyla oynuyor, annesi de evlerindeki gizli misafir konusunda eşiyle konuşmanın bir yolunu arıyordu.

Üçüncü gün, oğlan maceraperest bir ruh hâliyle insanını yürüyüşe çıkarmaya karar verdi. Tabii bunu yapmadan önce insanını konuşmaması konusunda uyardı. İnsanı da akıllı ve uslu olduğu için hiç nazlanmadan bunu kabul etti.

Birlikte pazara gittiler. Kasaba meydanında gezindiler. Varlıklı ailelerin çocuklarının insanlarını gezdirdiği alanda yürüdüler. Gittikleri her yerde oğlan böylesine eğitilmiş, yakışıklı ve güzel kokan bir insana sahip olduğu için övgüler alıyordu.

Sonra ise çocukların uçurtma uçurduğu ve işçilerin bir sonraki festivalin hazırlıklarıyla uğraştığı yeşil tepeye vardılar.

Belediye Başkanı da hazırlıkları denetlemek üzere eşiyle birlikte oradaydı. Aslında Başkan'ın festivaller konusunda fazla bilgisi yoktu; seçimler yaklaşıyordu ve o an orada bulunmasının sebebi oy toplamaktı.

Tam bir insan sevdalısı olan eşi, oğlan ve insanını görür görmez yanlarına yaklaştı ve “Ne kadar güzel bir insanın var!” dedi.

Kendisine gösterilen ilginin keyfini çıkarmakta olan oğlan, kadının ses tonundaki tersliği fark edemedi ve gururla, “Evet, kendisi harikadır,” dedi. Dünyanın en harika insanı o!”

“Saçlarındaki bu parlak renkli bağları nereden buldun?”

“Annem yaptı,” dedi oğlan. “Bu tür şeylerde çok beceriklidir. Kıyafetlerimizi de o diyor.”

“Şu senin insanın konuşabiliyor mu peki?” diye sordu başkanın eşi; artık numara yapmıyor, kızgınlığı sesine yansiyordu. “Becerikli annen, konuşan insanınla oturup güzel sohbetler de ediyor mu?”

Ağzından birdenbire “Hayır,” kelimesinin çıktığını fark etti oğlan. “Benim insanım konuşmuyor.”

Başkan’ın eşi oğlanı omuzlarından sıkıca kavrayıp sarstı. “Peki şu senin becerikli annen bu konuşan insanı nereden çaldı ha, söyle!”

“Annem onu çalmadı,” diye cevap veren oğlan, geri adım atıp kadının elinden kurtulmayı denedi. Oradan koşarak uzaklaşmak istiyordu. Ama kadın onu daha sıkı kavradı. “Şu senin becerikli annen *benim* konuşan adamımı nereden çaldı ha?”

“O konuşmayı bilmiyor. Annem onu çalmadı,” dedi oğlan kekeleyerek.

“Göreceğiz bakalım.”

Bu olanlar çevredekiilerin ilgisini çekmiş, kadın ve oğlanın etrafına uçurtmalarıyla çocuklar ve ellerinde aletleriyle işçiler toplanmıştı. Belediye Başkanı bile kalabalığı görmüş ve oraya gelmişti şimdi.

Belediye Başkanı, eşine kıyasla daha medeni birine benziyordu çünkü orada toplanmış işçilerin potansiyel oylarını ters bir hareketle kaybetmek istemiyordu; ama sonuçta kanun kanundu ve birinin malını çalmak suçtu. Oğlanı hâlâ sıkıca tutmakta olan eşi, evde öylesine çok sayıda insan besliyordu ki, bu insanın bir buçuk ay önce evden kaçan insan olduğunu fark etmemişti. Ama sonuçta bu insan konuşabiliyordu ve çocuk da fakirdi. Yeterli bir delildi bu. İnsanın da ikide bir, “Ben bu çocukla kalmak istiyorum, sonsuza dek!” diye bağırıp durması işleri daha da karıştırıyordu.

Oğlanın annesi çağrıldı.

Bu aşamada oğlan, insanın kendisine ait olmadığını kabul etmişti çünkü annesinin başını belaya sokmak istemiyordu. İnsanı çalılıklarda başıboş bir şekilde dolanır hâlde bulunduğunu itiraf etti.